

מבוא

ישנה הנחה מקובלת בקרב אנשי חינוך רבים, והיא שפעילויות ומשחקים ספורטיביים בבית הספר תורמים תרומה ממשית ומשמעותית להתפתחות אופיים של הילדים בשנים קריטיות אלו (לידור ופייגין, 2009). ההשתתפות במשחקי ספורט בכלל, ובמשחקי כדורגל בפרט, מאפשרת לילד לחוש את היתרונות והכיף שחבוי בתנועה ובשליטה בגוף ומטפחת ומשכללת יכולות גופניות שונות (רם, 2006). בנוסף, מסתבר כי פעילויות ספורטיביות משפיעות לא רק על הגוף-אלא גם על הנפש: נמצא כי פעילות ספורטיבית קבוצתית מפתחת ביטחון עצמי, תכונות אישיותיות חיוביות ואף יצירתיות. באופן ספציפי, ניתן לומר כי משחק הכדורגל משמש בימינו כציר חברתי-תרבותי מרכזי, המשמש כמקור משמעותי להזדהות חברתית, לתחושת שייכות וגאווה. הניצחון במשחק כזה, עשוי להגביר את תחושת ההערכה העצמית של השחקנים ושל אוהדיהם ומספק חוויית אושר. מנגד, הפסד במשחק כדורגל, גורר תחושות של תסכול וניכור.

ניתן לומר כי המחקר החברתי על ספורט בישראל בכלל, ועל משחקי כדורגל בישראל בפרט, אינו מפותח במיוחד, והעיסוק בו מועט מדיי ביחס לשאר העולם (גלילי, 2016). בנוסף, המחקרים שאכן קיימים בנושא זה בישראל, בוחנים בעיקר את השפעת הספורט על ילדים שהם ספורטאים מקצועיים. בעקבות הספרות הקיימת אשר חקרה את ההשפעות הרבות של הספורט בכלל, והשתתפות במשחקי כדורגל בפרט, על הגוף והנפש, מחקר זה מעוניין לבחון כיצד השתתפות במשחקי כדורגל מעצבת את אישיותם של בנים בכיתות א'-ב'. ההנחה היא שבאמצעות משחק הכדורגל, ניתן לממש את מטרת העל של החינוך הגופני, שהיא: הגברת מודעות האדם לגופו, הגברת מודעותו העצמית באמצעות גופו והשתלבותו הפעילה והתורמת בתרבות התנועה והספורט של ימינו (רם, 2006).

במחקרי, אראיין עשרה הורים לבנים בכיתות א'-ב' אשר בניהם משתתפים בחוג כדורגל בשעות אחר הצהריים, מחוץ לפעילות הבית ספרית. הראיון יתנהל בסגנון חצי מובנה. בראיונות, אנסה להבין האם חלו שינויים באספקטים שונים בהתנהגות הילד מאז שהחל להשתתף בחוג הכדורגל, ואנסה לעמוד על טיבם ומהותם של שינויים אלו מנקודת מבטם של ההורים.

סקירת ספרות

משחקי תנועה מהווים את אחד ממאפייניה המרכזיים של הפעילות האנושית, וניתן לומר שהם תופעה גלובלית החוצה גבולות, מגדרים ומגזרים. המשחק נמצא בכל מקום בו נמצאים בני אדם. לאנשים בכלל ולילדים בפרט יש נטייה אל המשחק על סוגיו השונים באופן טבעי והם מוכנים להשתתף בו בשמחה בדרך כלל (רם, 2006). ענפי הספורט מתחלקים לשני סוגים עיקריים- ספורט לא הישגי, הכולל שיעורי חינוך גופני וחוגי ספורט שאנשים משתתפים בהם במטרה להנות ולשפר את בריאותם ואת הכושר הגופני שלהם, וספורט הישגי, שכולל מסגרת נוקשה של שעות אימון רבות ואינטנסיביות והשתתפות בתחרויות שונות במטרה להגיע להישגים גבוהים (שובל, שחף וכץ, 2012).

המשחק התנועתי מכיל בתוכו קטגוריות שונות, כאשר אחת מהן היא משחק הכדורגל. משחק הכדורגל הוא המשחק התנועתי הנפוץ ביותר בקרב מרבית האוכלוסיות ברחבי העולם. משחק הכדורגל ידוע כבעל עוצמה והשפעה אדירה כמעט בכל סביבה חברתית בעולם. מאות מיליונים של בני אדם מתאמנים בכדורגל ועוסקים בו באופן קבוע ותדיר, כפעילות משחקית או כמקצוע שדורש שכלול מתמיד של השליטה במיומנויות המשחק השונות (רם, 2006). עם השנים, ניתן לראות מגמה בה יותר ויותר בעלי הון משקיעים את הונם ברכישת קבוצות כדורגל, שכן שחקני הכדורגל הולך ועולה, כמו גם זינוק של מחירי כרטיסי הכדורגל באלפי אחוזים. כמו כן, אנשים רבים צופים כיום במשחקי כדורגל ביחס לעבר, מכירים את שמות השחקנים ועוקבים באדיקות רבה אחרי המשחקים השונים, התחרויות ותוצאות המשחקים (גיא, 2011). התפתחות הענף באופנים הללו הובילה לכך שהאופן שבו אנשים עוסקים במשחק הכדורגל הוא אופן המערב את עולם רגשותיהם ואמונותיהם, ואף מערב מחשבות, ניתוחים סטטיסטיים, ניתוחים טקטיים, דעות והשקפות שונות ואפילו מחקר מדעי (רם, 2006). ניתן לומר בעצם כי משחק הכדורגל מתאפיין כיום בערכים מודרניים המדגישים מקצוענות, מדידה, תחרות וחתימה לתוצאות, זאת על אף שבעבר משחק הכדורגל היה נחשב למשחק של המעמדות הנמוכים בחברה (גיא, 2011).

העדויות הראשונות למשחק שנקרא כדורגל מגיעות דווקא מתוך דרך השלילה. באנגליה, היו חוקים מלכותיים רבים שאסרו את משחק הכדורגל. בבריטניה, בין השנים 1314-1615, נחקקו 23 חוקים שונים על ידי מלכים שונים בנוגע למשחק הכדורגל, אשר אסרו על קיומם בשל רמת אלימות גבוהה שהייתה נפוצה בהם. בשנים אלו, גברים ונשים שיחקו בכדורגל בעיקר בימי חג ובירידים, והשתתפו בו תושבים של כפר אחד או בקבוצות משני כפרים סמוכים. משחקי הכדורגל בתקופה זו יכלו להתרחש במשך יום שלם. כמו כן, מספר השחקנים בכל משחק לא הוגבל והיה לא קבוע, וכלל בדרך כלל בין מאות לאלפי בני אדם. בנוסף, לשחקנים היה מותר להשתמש בידיהם בכדי להזיז את הכדור במהלך המשחק. לשחקנים היה מותר להשתמש בידיהם גם כדי להכות את יריביהם במשחק, ובתקופות מסוימות היה מותר לשחקנים גם להשתמש גם בעזרים כמו מקלות, מחבטים ואלות, ולכן רמת האלימות במשחקי הכדורגל בתקופות אלה הייתה גבוהה מאוד (גיא, 2011).